

Національна рада України з
питань розвитку науки і
технологій
НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

просп. Науки, 41, к. 418, м. Київ, 03028
e-mail: uasceceops@gmail.com
<https://sites.google.com/view/sciencecops-ua>

НК

**National Council of Ukraine for
Science and Technology
Development
SCIENTIFIC COMMITTEE**

41 Nauky Avenue, office 418, Kyiv, 03028
e-mail: uasceceops@gmail.com
<https://sites.google.com/view/sciencecops-ua>

№ 007-1-425 від 29.01.2020 р.

**Національний центр «Мала
академія наук»**

На лист Національного центру «Мала академія наук» України від 24 грудня 2019 року № 172/1.1./7-992 стосовно погодження звіту про роботу Національного центру «Мала академія наук України» та плану роботи на наступний рік Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій повідомляє наступне:

При аналізі звіту членами Наукового комітету виявлена низка проблемних питань.

Так, в Додатку 1 до «Звіту про наукову та науково-технічну діяльність», у розділі «1. Статті з новими важливими результатами, що індексуються провідними наукометричними базами даних (Web of Science, Scopus)» наведений перелік публікацій співробітників МАН. При перевірці встановлено, що з 18 наведених в цьому розділі посилань у Web of Science та Scopus індексуються лише п'ять, а саме №№ 6,7,9,11,12, причому публікації №7 і №12 не можуть розглядатися як науковий доробок МАН, оскільки МАН не вказана як афіліація жодного з авторів. Це дає підстави для сумнівів у рівні достовірності інших даних, наведених у звіті.

Наданий МАН звіт не містить інформації про діяльність територіальних відділень МАН.

Звіт про міжнародну діяльність не містить достатньої інформації про те, якою була власне роль МАН у підготовці учнів та їхній участі у міжнародних заходах, яка процедура відбору учасників, наскільки вона відкрита й прозора. Незрозуміло також, за якими принципами вибиралися міжнародні конкурси: це питання виникає, зокрема, через велику кількість далеких (США, Китай) та екзотичних (Малайзія, ОАЕ, Сінгапур, Туніс, Бразилія, Катар) поїздок, тоді як візитів у сусідні європейські країни чомусь значно менше. Також відсутня інформація про працівників МАН чи представників шкіл, які супроводжували закордонні делегації учнів.

Більшість заходів, перерахованих у звіті про навчально-виховну діяльність, важко зарахувати до такої діяльності (участь школярів у наукових конференціях чи науково-технічних виставках). Принаймні, у звіті відсутня інформація про виховну та навчальну складову цих заходів. Викликає також

сумнів відповідність тематики проведеного МАН Всеукраїнського фестивалю архітектури для дітей профілю Малої академії наук.

Низку питань викликає також звіт про наукову і науково-технічну діяльність. Дослідження за темою "Науково-технологічні засади створення трансдисциплінарного онтологічного інформаційно-освітнього простору Малої академії наук України" навряд чи можуть зацікавити когось за межами самої МАН і навряд чи відповідають меті існування МАН – залученню школярів до наукової діяльності. Зі звіту не зрозуміло, які конкретні наукові здобутки є результатами виконання окремих тем НДР, і в яких наукових публікаціях вони відображені. Назви наукових тем, що пропонуються для виконання у 2020-2022 роках, і плановані результати виконання НДР сформульовані у такій формі, що не дозволяє ні зрозуміти конкретну мету дослідження, ні оцінити їхнє потенційне прикладне значення, ні навіть сформулювати критерій того, чи є дослідження виконаним (як приклад, можна навести «визначення концептуальних основ створення структурних та функціональних компонентів онтолого-керованої моделі підтримки партнерської науково-освітньої діяльності учнів та педагогів»). Все це, разом взяте, викликає значні сумніви в науковому рівні відповідних досліджень і в їхній доцільності.

Розділ "Діяльність НЦ МАНУ як центру 2 категорії ЮНЕСКО" в переважній більшості позицій не містить даних про конкретні результати (і, тим більше, про користь для українських учнів) від проведених зустрічей, переговорів тощо. Презентація нового журналу чомусь названа науковим форумом. Розділ "Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво" значною мірою дублює звіт про міжнародну діяльність, але також не містить відповідей на поставлені до нього питання. Незрозуміло, чому участь в учнівських олімпіадах зарахована до наукового та науково-технічного співробітництва. У переліку міжнародних заходів фігурують Міжнародна школа з культурної дипломатії, ознайомчі візити до штаб-квартири ООН та проекти з покращення методичного забезпечення в українських школах США, які не мають прямого стосунку до вітчизняної наукової освіти.

Зі звіту неясно, в чому конкретно полягала координація наукової роботи з низкою ЗВО та інших установ (в переліку яких є зокрема Національна академія державного управління при Президенті України, інститут НАН України, міжнародний соціально-культурний проект "ДЖОЙФЕСТ", Федерація роботодавців України).

Наданий звіт не містить жодної інформації фінансового характеру, без якої не видається можливим зробити обґрунтовані висновки про ефективність використання бюджетних коштів. Враховуючи, що бюджет МАН на 2019 рік був досить значним (202,3 млн. грн. лише на освітню діяльність в рамках бюджету Міністерства освіти і науки), це питання потребує детального аналізу.

Нарешті, відповідно до пункту 3 статті 26 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Мала академія наук України щорічно подає звіт про свою діяльність та план роботи на наступний рік на затвердження Науковому комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. До Наукового комітету від МАН надійшов лише план роботи наукових підрозділів МАН, натомість інформація про плани роботи освітніх підрозділів надана не була.

У підсумку, враховуючи, що звіт МАН за 2019 рік та план роботи на 2020 рік не містять достатньої інформації для оцінки діяльності МАН, звіт оформлений недбало та містить недостовірні дані, Науковий комітет вважає, що звіт МАН за 2019 рік та план роботи на 2020 рік не можуть бути затверджені в наявному вигляді.

Науковий комітет пропонує МАН суттєво переробити звіт за 2019 рік та план роботи на 2020 рік, додавши дані про

- внесок МАН у навчальну роботу (навчальні програми, гуртки, літні школи, інші навчальні заходи, зокрема на регіональному рівні);
- конкретну роль МАН у підготовці учнів та їхній участі у міжнародних заходах;
- процедуру відбору учасників, принципи визначення міжнародних заходів, в яких беруть участь українські делегації, принципи формування цих делегацій;
- роль МАН у проведенні наукових конференцій та виставок, навчально-виховну мету цих заходів;
- конкурси МАН, принципи відбору членів журі, критерії оцінювання;
- по всіх вказаних вище пунктах – скільки штатних працівників МАН взяли участь, яка кількість учнів, вчителів, сторонніх науковців була залучена;
- обсяг бюджетних коштів, витрачених за кожним напрямком діяльності;
- наукову діяльність: перелік основних результатів, отриманих в рамках кожної НДР, разом з посиланнями на відповідні публікації; в прикладних розробках – перелік конкретних створених методик, програмних засобів, мережесих ресурсів, з посиланнями на відповідні веб-сторінки; обсяги фінансування окремих НДР;
- план роботи як наукових, так і освітніх підрозділів МАН на 2020 рік; інформацію про плановані результати виконання НДР у максимально конкретизованій формі, що дозволяла б оцінити їхню доцільність і направленість на розв'язання конкретних проблем; плановані обсяги фінансування окремих НДР.

Голова Наукового комітету
Національної ради України
з питань розвитку
науки і технологій

Alexei Koleshchuk О. К. Колежук